

**ESNAF VE SANATKÂRLAR
BÜLTENİ
OCAK-TEMMUZ 2024**

İçindekiler

1.	ESNAF VE SANATKÂRLAR MESLEK KURULUŞLARI.....	3
1.1	Esnaf ve Sanatkâr Sayıları ve Meslek Kuruluşu Verileri.....	3
1.2	Tescil ve Terkin Bilgileri	7
1.3	Mutabakat Komitesi Kararları	12
2.	ESNAF VE SANATKÂRLARA KULLANDIRILAN KREDİ VERİLERİ	13
2.1	Yıllar İtibariyle Esnaf ve Sanatkârlara Kullanılan Faiz İndirimli Krediler	13
2.2	Sıfır Faizli Kredilere İlişkin Veriler	14
2.3	Yatırım Kredilerine İlişkin Veriler	14
2.4	Deprem Bölgesinde Kullanılan Krediler	15
2.5	2024 Yılı Genel Görünüm	16
3.	ESNAF VE SANATKÂRLAR DIŞ TİCARET VERİLERİ	18
3.1	Geniş Ekonomik Gruplar Sınıflandırmasına (BEC) Göre İhracat ve İthalat	19
3.2	Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına (SITC) Göre İhracat ve İthalat	20
3.3	Teknoloji Sınıflamasına Göre İhracat ve İthalat.....	21
3.4	Ülkelere Göre İhracat ve İthalat	22
3.5	Basitleştirilmiş Gümrük Beyannamesi (BGB) Aracılığıyla İhracat	23
3.6	2024 Yılı Mevcut Durum	24

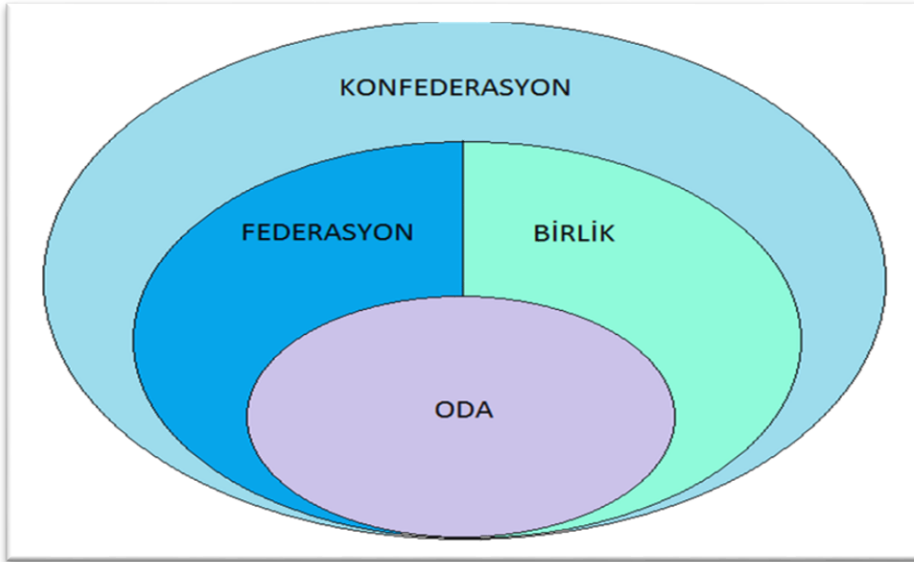
1. ESNAF VE SANATKÂRLAR MESLEK KURULUŞLARI

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununa tabi kamu kurumu niteliğine haiz tüzel kişiliği olan ve Bakanlığımız gözetim ve denetiminde bulunan esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşları; oda, birlik, federasyon ile Konfederasyondan oluşmaktadır.

Meslek kuruluşlarından olan odalar il ve ilçelerde Bakanlığımız izni ile kurulmakta olup kurulan odalar her ilde bulunan birliklere üye olmakta, ayrıca odalar, kurulmuş ise ihtisaslık alanlarına uygun federasyonlara üye olmaktadır. Nihayetinde birlikler ve federasyonların ise Konfederasyona üye olmaları gerekmektedir.

Buna göre, ülke genelinde 2.992 oda, her ilde bir, İstanbul ilinde ise iki adet olmak üzere 82 birlik, 13 federasyon ve çatı kuruluş olarak Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu faaliyet göstermekte olup meslek kuruluşlarının örgütlenme şeması, Şekil-1’de gösterilmiştir.

Şekil-1. Esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları örgütlenme şeması

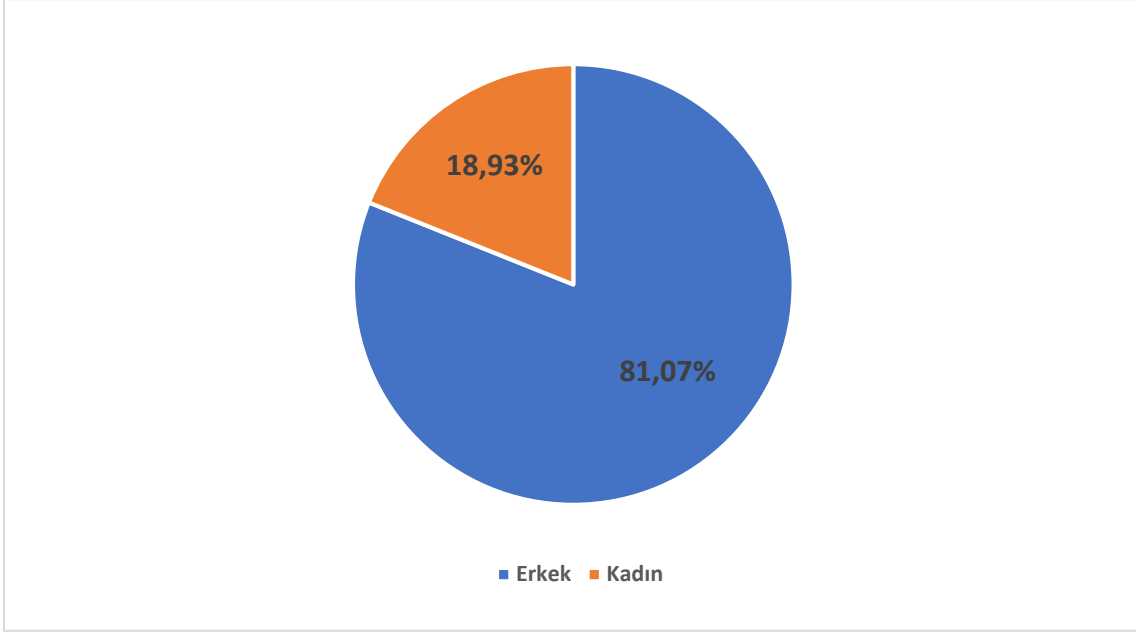
1.1 Esnaf ve Sanatkâr Sayıları ve Meslek Kuruluşu Verileri

Esnaf ve Sanatkâr Bilgi Sistemi (ESBİS) verilerine göre 2.202.876 esnaf ve sanatkâr ile bu esnaf ve sanatkârlara ait 2.442.884 esnaf işletmesi bulunmaktadır. Ülkemiz genelinde esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olarak faaliyet gösteren esnaf ve sanatkâr sayısının nüfusumuza oranı % 2,59 dur.

Esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olarak faaliyet gösteren kadın esnaf ve sanatkâr sayısı 416.958 (% 18,93) iken erkek esnaf ve sanatkâr sayısı ise 1.785.918 (% 81,07)'dir. Erkek ve kadın esnaf sayısının yüzdelik dağılımı Şekil-2’de gösterilmiştir.

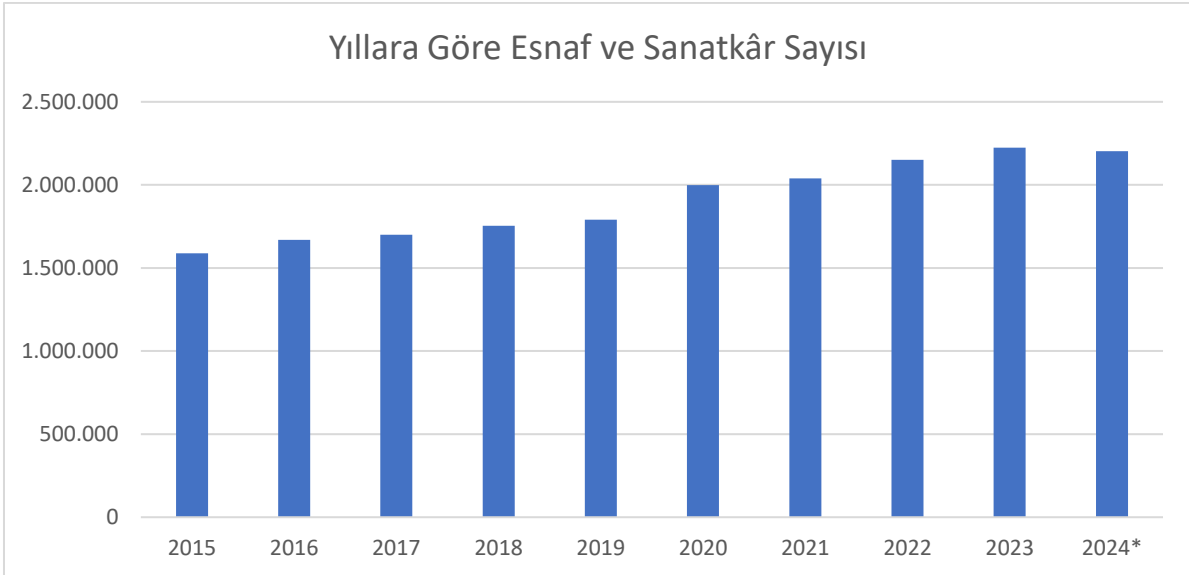

Şekil-2. Erkek ve kadın esnaf oranı (Temmuz 2024)

Şekil-3'te ise Türkiye geneli esnaf ve sanatkâr sayısının son 10 yıldaki değişimi gösterilmektedir.

Şekil-3. Yıllara göre esnaf ve sanatkâr sayısı (2024 yılı sütunu Temmuz ayı itibarıyla güncel sayıyı göstermektedir.)

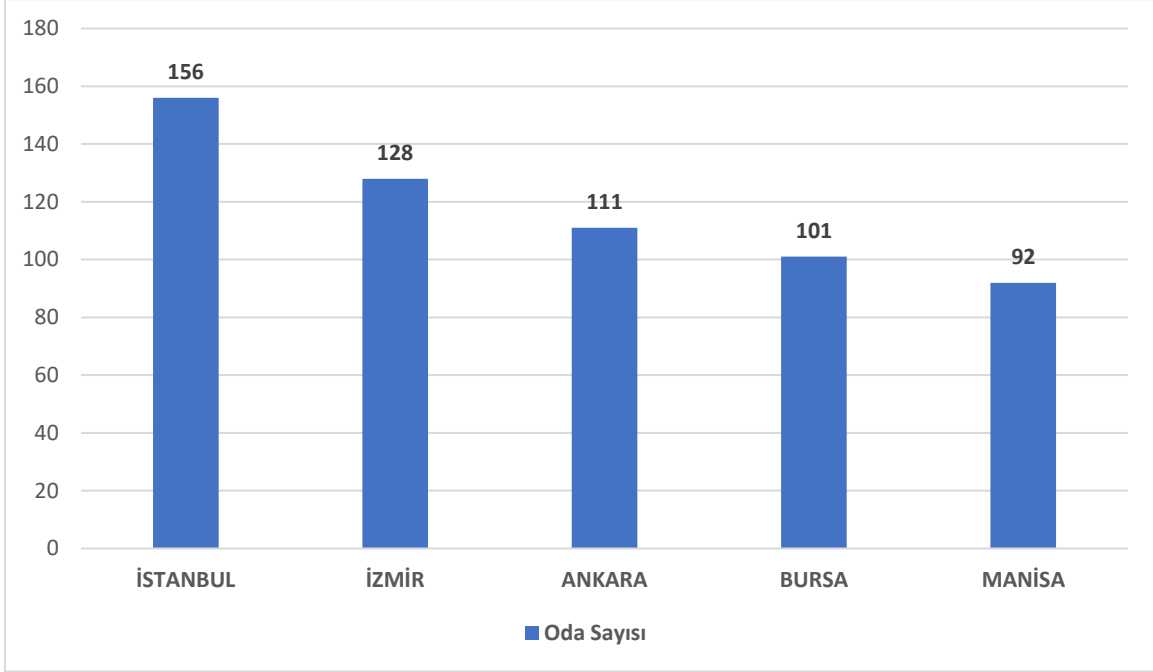

Ülke genelinde hâlihazırda 2.992 esnaf ve sanatkâr odası bulunmakta olup en fazla esnaf ve sanatkâr odası bulunan ilk 5 ilimiz Şekil-4'te; en az esnaf ve sanatkâr odası bulunan ilk 5 ilimiz ise Şekil-5'te gösterilmiştir. Buna göre **en fazla esnaf ve sanatkâr odası bulunan ilimiz İstanbul (156 oda)** iken en az esnaf ve sanatkâr odası bulunan ilimiz Ardahan (3 oda)'dır.

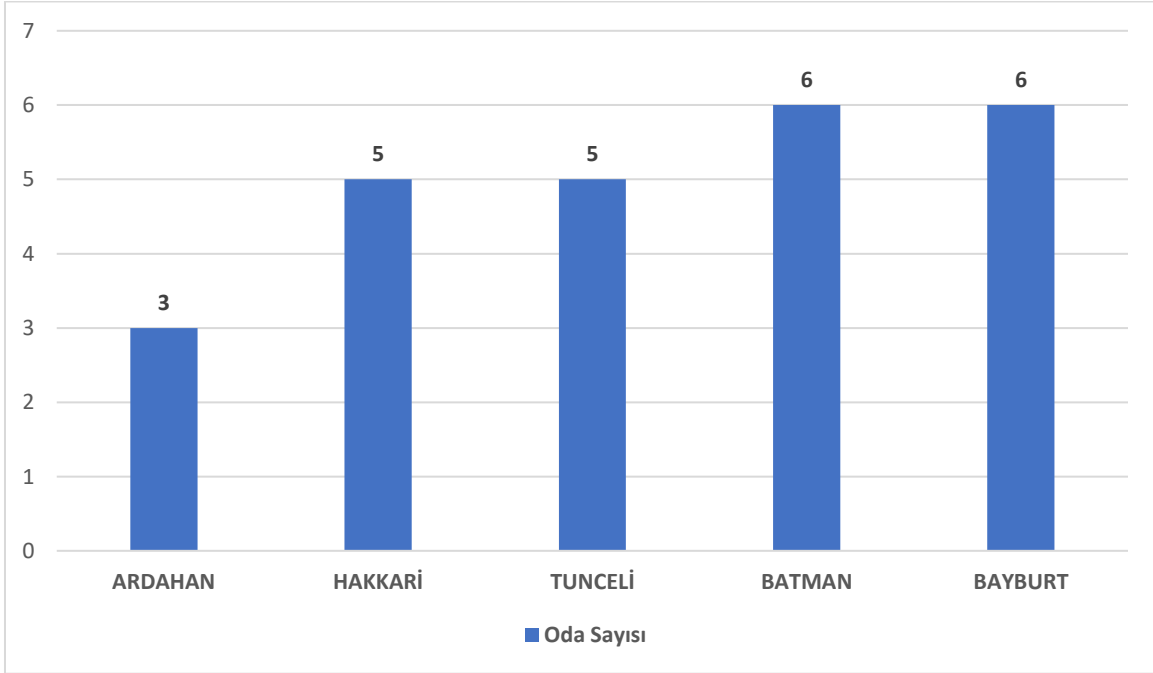

T.C. Ticaret Bakanlığı
Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Şekil-4. En fazla esnaf ve sanatkâr odası bulunan ilk 5 ilimiz (Temmuz 2024)

Şekil-5. En az esnaf ve sanatkâr odası bulunan ilk 5 ilimiz (Temmuz 2024)

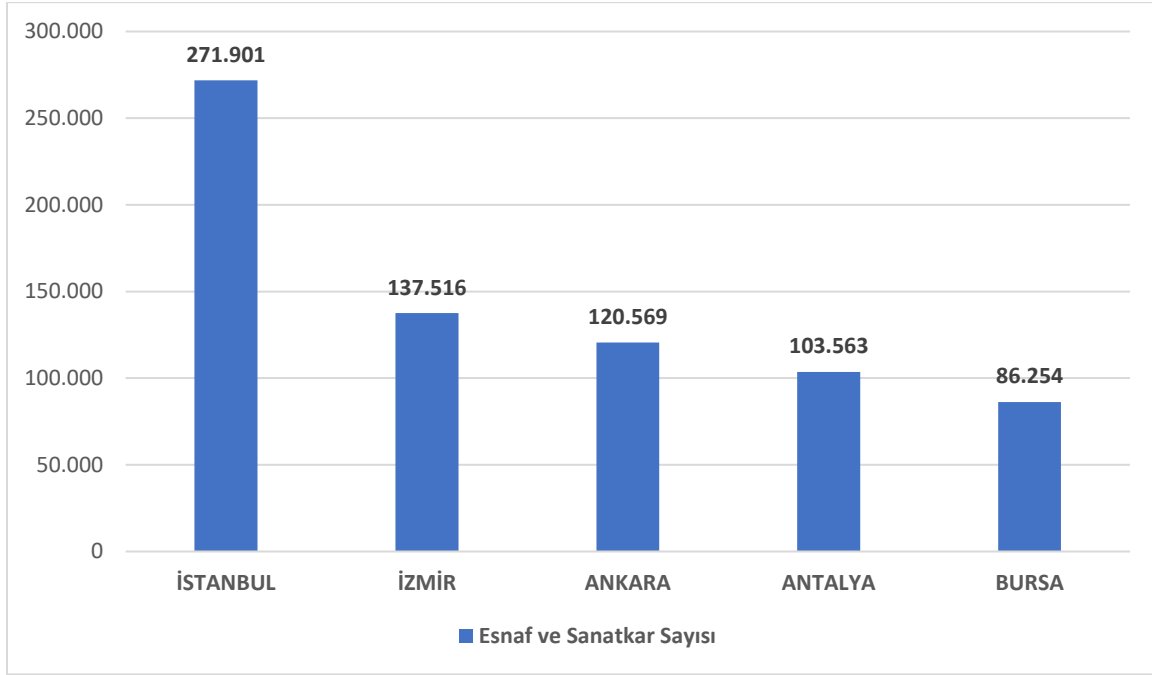

Bunun yanı sıra, en fazla esnaf ve sanatkârın bulunduğu ilk 5 ilimiz Şekil-6'da, en az esnaf ve sanatkârın bulunduğu ilk 5 ilimiz ise Şekil-7'de gösterilmiştir. Buna göre, **en fazla esnaf ve sanatkârın mevcut olduğu ilimiz İstanbul** (271.901 esnaf ve sanatkâr) iken, en az esnaf ve sanatkârın mevcut olduğu ilimiz Bayburt (2.184 esnaf ve sanatkâr)'tur.

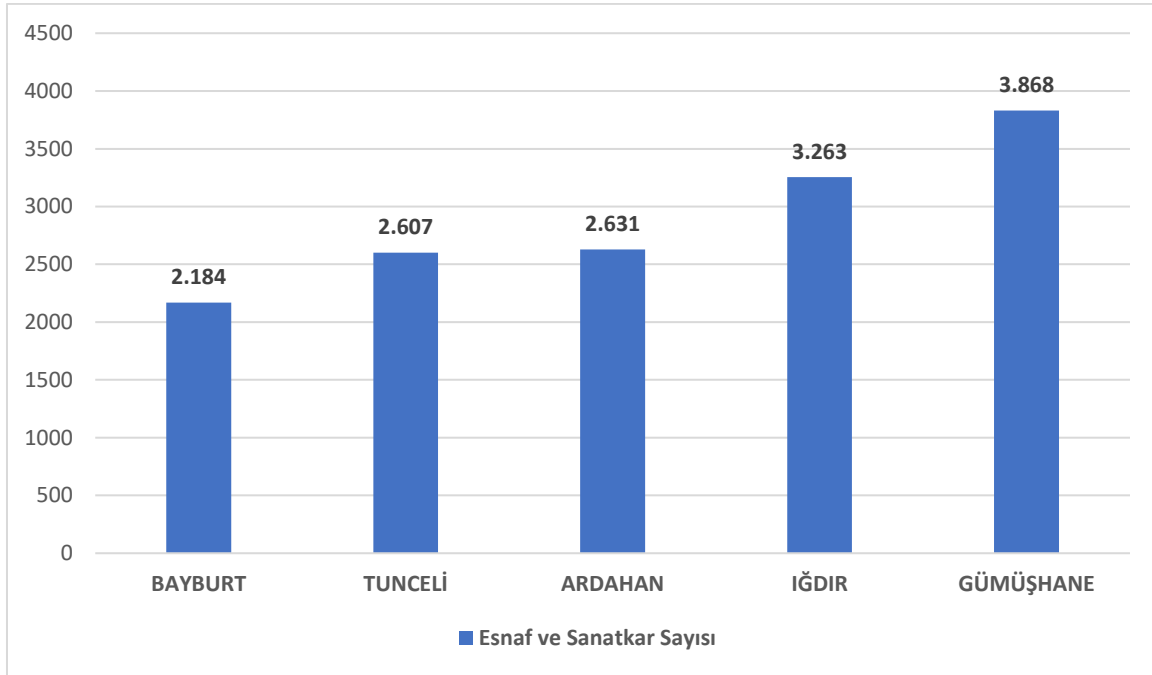

T.C. Ticaret Bakanlığı
Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Şekil-6. En fazla esnaf ve sanatkârın bulunduğu ilk 5 ilimiz (Temmuz 2024)

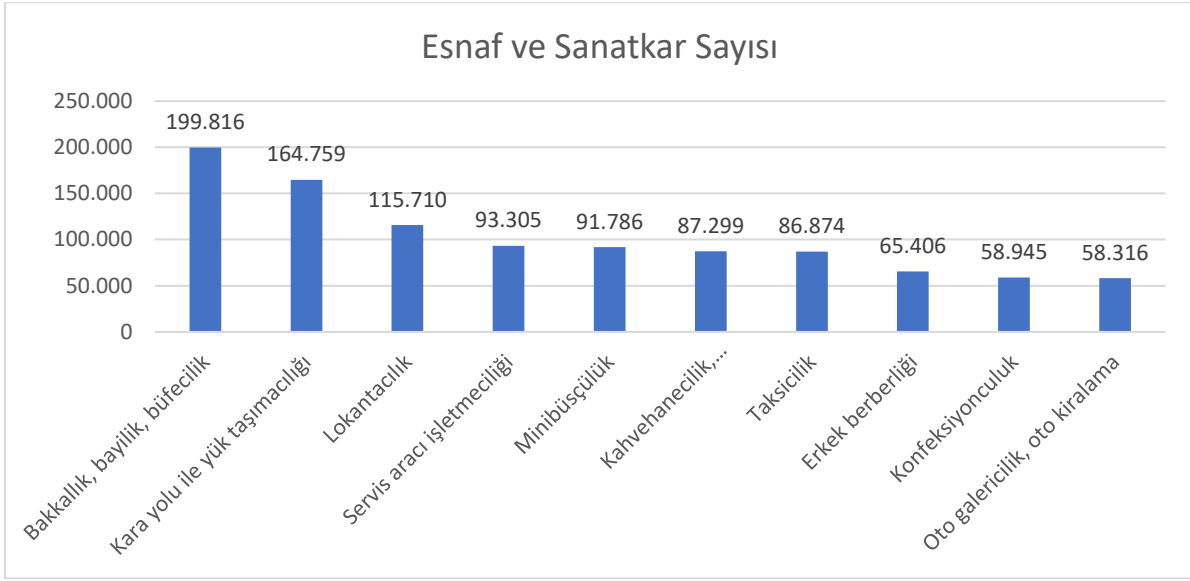
Şekil-7. En az esnaf ve sanatkârın bulunduğu ilk 5 ilimiz (Temmuz 2024)

Türkiye genelinde esnaf ve sanatkârlar, 11 sektörde, 184 meslek kolunda faaliyet göstermekte olup bu meslek kolları arasından esnaf ve sanatkârlarca en fazla icra edilmekte olan ilk 10 meslek kolu Şekil-8’de özetlenmiştir. Buna göre **esnaf ve sanatkârın en fazla faaliyet gösterdiği meslek kolu “bakkallık, bayilik, büfecilik” (199.816 esnaf ve sanatkâr)** olup bunu “kara yolu ile yük taşımacılığı” (177.986 esnaf ve sanatkâr) ile “lokantacılık” (129.143 esnaf ve sanatkâr) meslek kolları takip etmektedir.

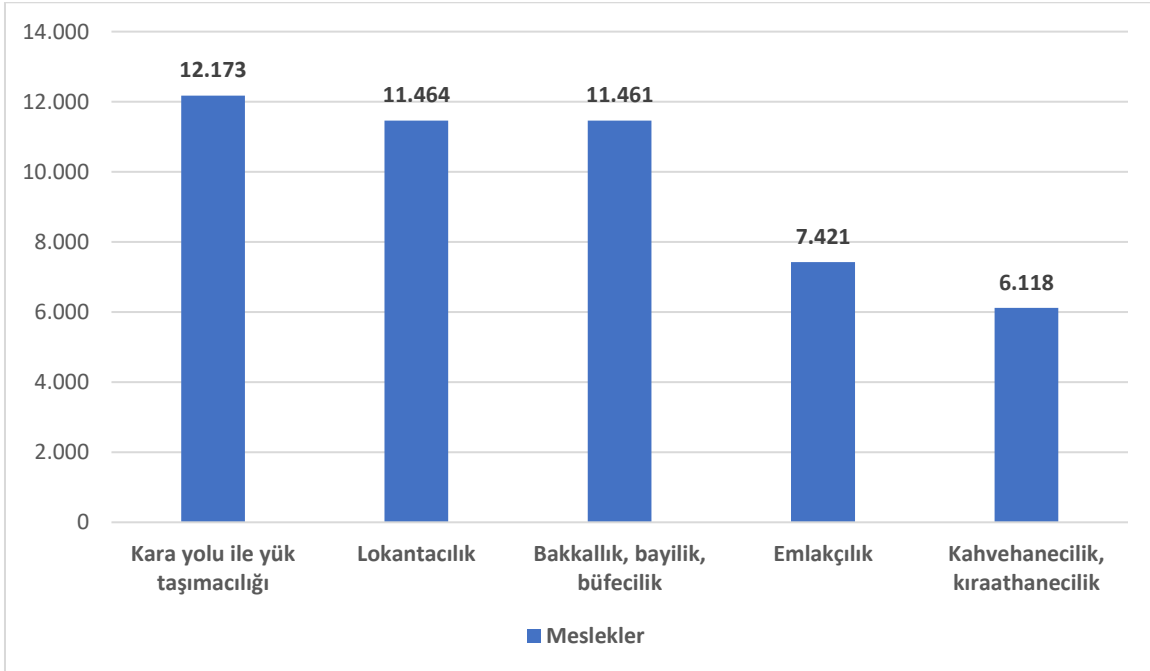
Şekil-8. Esnaf ve sanatkârlar tarafından en fazla icra edilen ilk 10 meslek kolu (Temmuz 2024)

1.2 Tescil ve Terkin Bilgileri

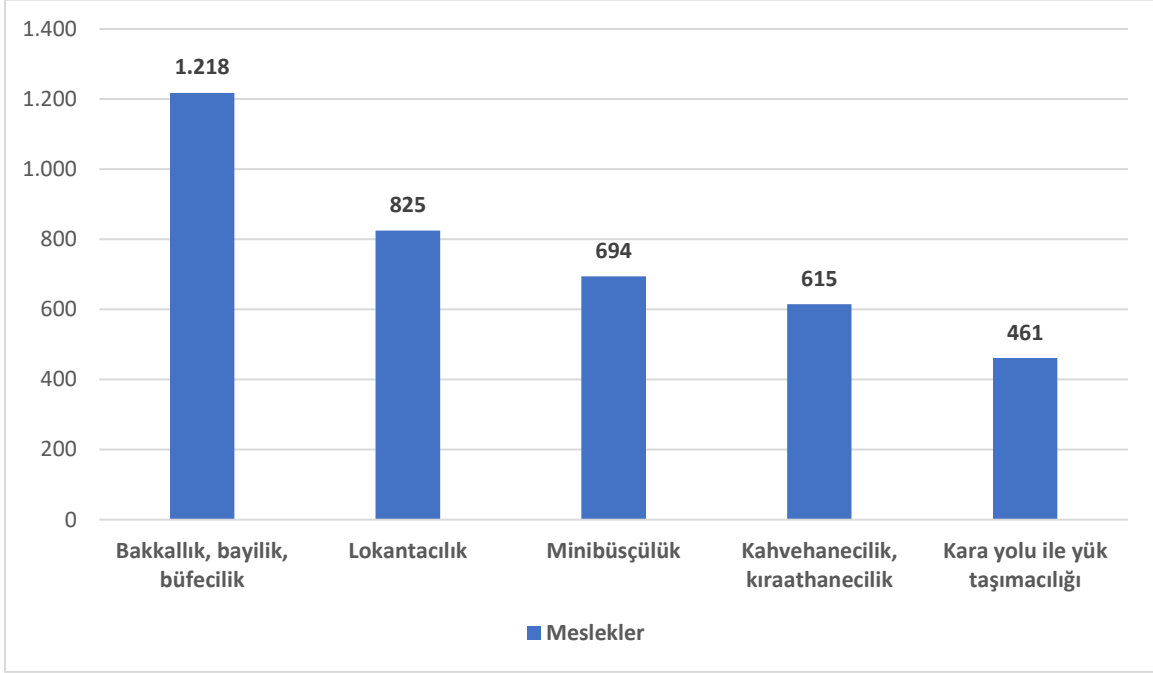
Ülke genelinde en fazla tescil yapılan ilk 5 meslek kolu Şekil-9’da gösterilmiş olup esnaf ve sanatkârlarca en fazla terkin yapılan ilk 5 meslek kolu ise Şekil-10’da gösterilmiştir. **En fazla tescil yapılan meslek kolu “kara yolu ile yük taşımacılığı”, en fazla terkin yapılan meslek kolu “bakkallık, bayilik, büfecilik” meslek kolu olmuştur.**

Şekil-9. Esnaf ve sanatkârlarca en fazla tescil yapılan ilk 5 meslek kolu (Ocak-Temmuz 2024)

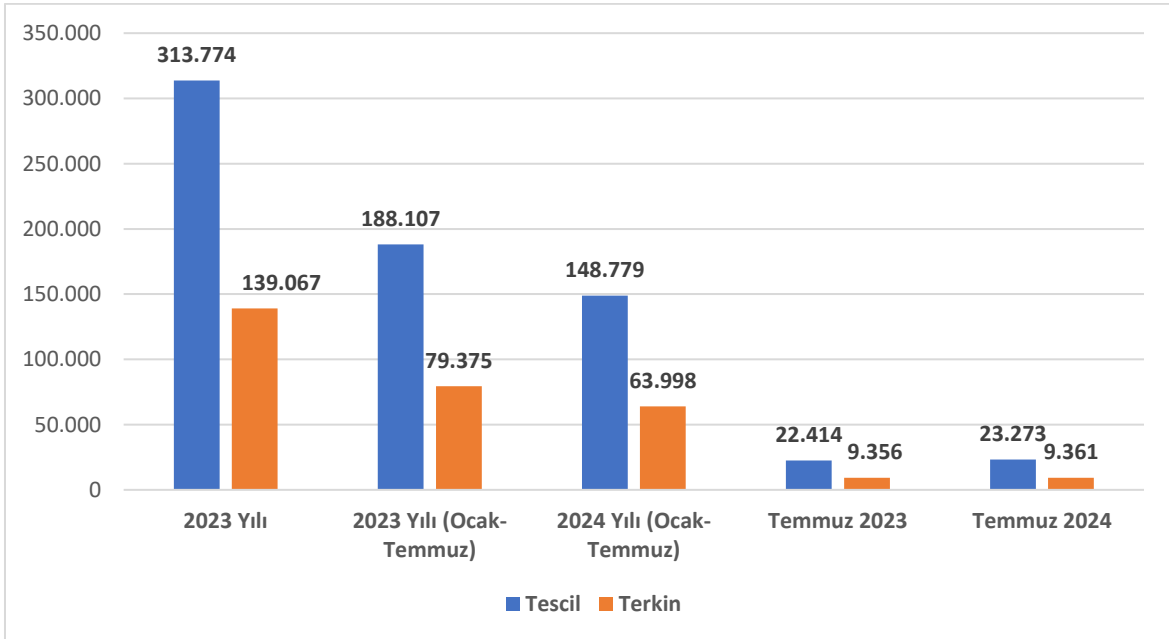

Şekil-10. Esnaf ve sanatkârlarca en fazla terkin yapılan ilk 5 meslek kolu (Ocak-Temmuz 2024)

Bunun yanı sıra; 2023 yılı (Ocak-Aralık), 2023 yılı (Ocak-Temmuz), 2024 yılı (Ocak-Temmuz) ile 2023 ve 2024 yılları Temmuz ayı için esnaf ve sanatkârların tescil ve terkin sayıları Şekil-11’de gösterilmiştir. Buna göre belirtilen dönemlerde, esnaf ve sanatkârın tescil sayılarının terkin sayılarından daha fazla olduğu gözlemlenmektedir.

Şekil-11. Karşılaştırmalı tescil-terkin sayıları

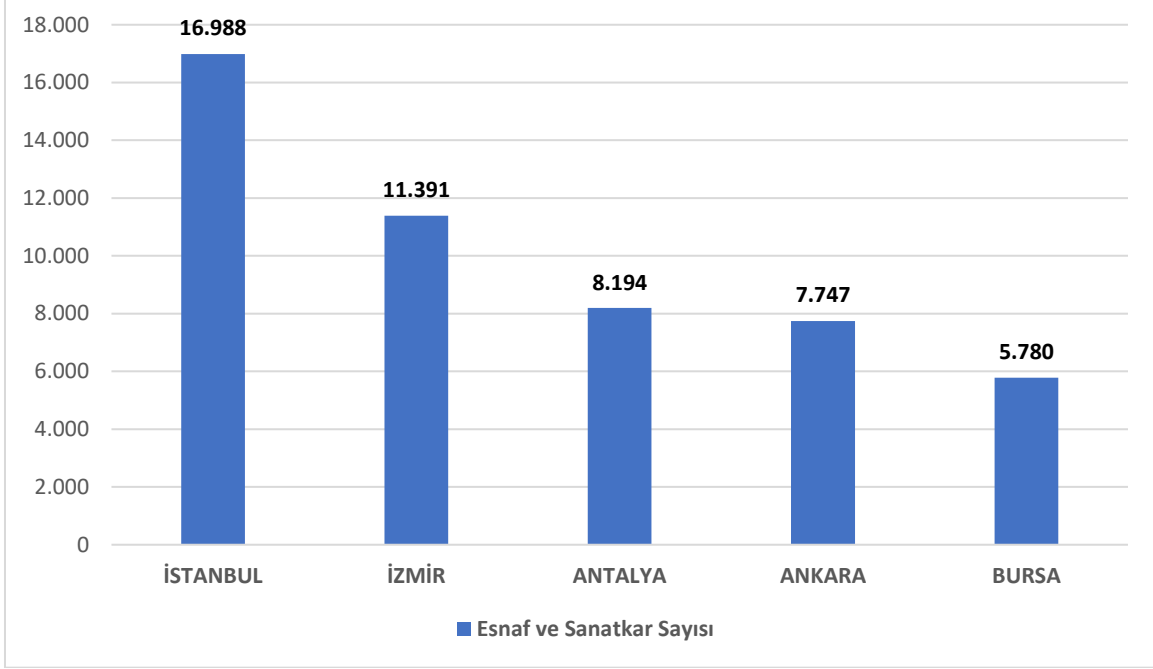

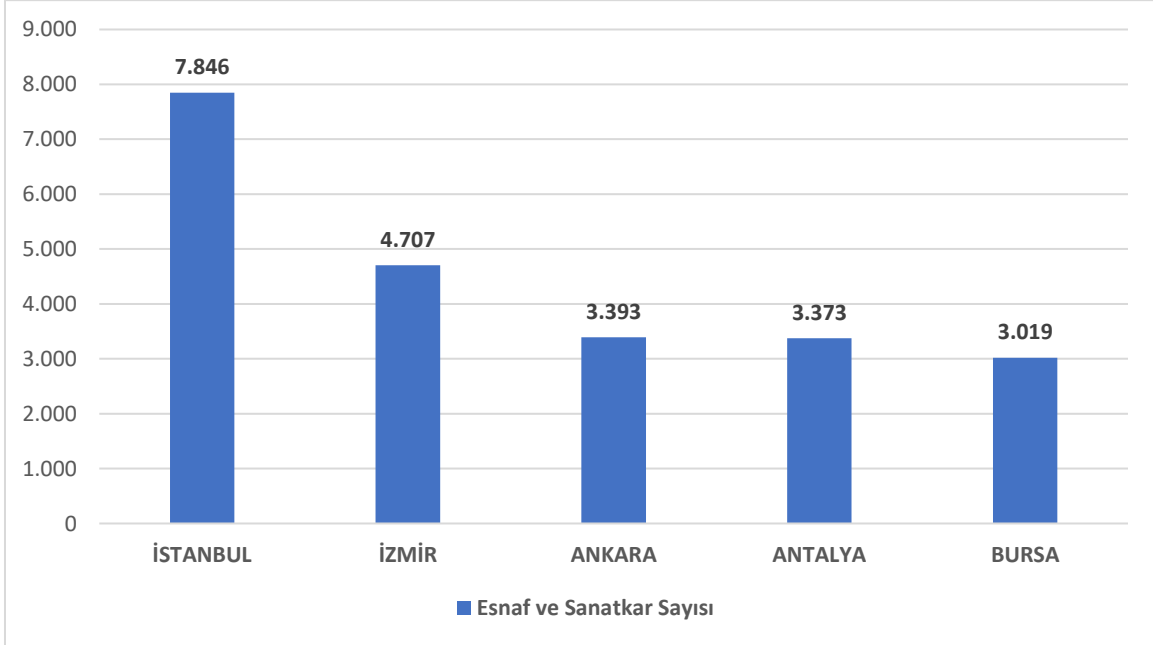
T.C. Ticaret Bakanlığı
Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Bununla birlikte, 2024 yılının ilk 7 ayında esnaf ve sanatkârlarca en fazla tescil yapılan ilk 5 ilimize Şekil-12’de; esnaf ve sanatkârlarca en fazla terkin yapılan ilk 5 ilimize Şekil-13’te yer verilmiştir.

Şekil-12. Esnaf ve sanatkârlarca 2024 yılında en fazla tescil yapılan ilk 5 ilimiz (Ocak-Temmuz 2024)

Şekil-13. Esnaf ve sanatkârlarca 2024 yılında en fazla terkin yapılan ilk 5 ilimiz (Ocak-Temmuz 2024)

T.C. Ticaret Bakanlığı
Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Esnaf ve sanatkârlar ile ilgili verilen bu bilgilerin yanı sıra, Ülke genelinde her bir ilimiz için esnaf ve sanatkârın tescil ve terkin sayıları Tablo-1’de özetlenmiştir.

Tablo-1. Esnaf ve sanatkârın illere göre tescil ve terkin sayıları (Ocak-Temmuz 2024)

İl Adı	Tescil	Terkin	Tescil Terkin Farkı
ADANA	3.620	1.387	2.233
ADIYAMAN	1.212	337	875
AFYONKARAHİSAR	1.333	587	746
AĞRI	334	197	137
AKSARAY	735	330	405
AMASYA	800	301	499
ANKARA	7.747	3.373	4.374
ANTALYA	8.194	3.393	4.801
ARDAHAN	109	58	51
ARTVİN	453	188	265
AYDIN	3.395	1.716	1.679
BALIKESİR	3.512	1.506	2.006
BARTIN	509	252	257
BATMAN	756	453	303
BAYBURT	135	75	60
BİLECİK	542	289	253
BİNGÖL	238	133	105
BİTLİS	499	153	346
BOLU	667	307	360
BURDUR	804	390	414
BURSA	5.780	3.019	2.761
ÇANAKKALE	1.929	911	1.018
ÇANKIRI	364	129	235
ÇORUM	981	254	727
DENİZLİ	2.655	948	1.707
DİYARBAKIR	1.715	540	1.175
DÜZCE	1.195	522	673
EDİRNE	1.108	540	568
ELAZIĞ	1.080	529	551
ERZİNCAN	517	204	313
ERZURUM	1.114	498	616
ESKİŞEHİR	1.635	795	840
GAZİANTEP	2.940	767	2.173
GİRESUN	891	391	500
GÜMÜŞHANE	212	110	102
HAKKARİ	297	130	167
HATAY	2.941	775	2.166
İĞDIR	110	139	-29

T.C. Ticaret Bakanlığı
Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

ISPARTA	1.054	500	554
İSTANBUL	16.988	7.846	9.142
İZMİR	11.391	4.707	6.684
KAHRAMANMARAŞ	2.012	626	1.386
KARABÜK	629	327	302
KARAMAN	493	228	265
KARS	330	152	178
KASTAMONU	687	387	300
KAYSERİ	2.090	870	1.220
KIRIKKALE	369	154	215
KIRKLARELİ	1.036	505	531
KIRŞEHİR	460	277	183
KİLİS	179	61	118
KOCAELİ	3.224	1.422	1.802
KONYA	4.291	1.581	2.710
KÜTAHYA	1.179	683	496
MALATYA	1.047	468	579
MANİSA	3.725	2.026	1.699
MARDİN	1.334	455	879
MERSİN	3.582	1.656	1.926
MUĞLA	3.707	1.766	1.941
MUŞ	295	121	174
NEVŞEHİR	1.150	402	748
NİĞDE	842	331	511
ORDU	1.544	665	879
OSMANİYE	1.114	305	809
RİZE	719	319	400
SAKARYA	2.003	798	1.205
SAMSUN	2.545	1.212	1.333
SİİRT	294	154	140
SİNOP	597	297	300
SİVAS	852	402	450
ŞANLIURFA	2.749	591	2.158
ŞIRNAK	421	161	260
TEKİRDAĞ	2.577	1.009	1.568
TOKAT	1.140	498	642
TRABZON	1.874	938	936
TUNCELİ	174	128	46
UŞAK	1.151	547	604
VAN	964	493	471
YALOVA	588	309	279
YOZGAT	951	363	588
ZONGULDAK	1.370	632	738

1.3 Mutabakat Komitesi Kararları

Mutabakat komiteleri, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununa tabi odalar arasında veya bu odalar ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesindeki odalar arasında üye kayıt zorunluluğu bakımından çıkacak anlaşmazlıkları çözümlmek üzere il ve ilçelerde mülkî amirin başkanlığında kurulan komitelerdir.

Mutabakat Komiteleri aracılığıyla ticaret sicili ile esnaf ve sanatkâr sicili arasında geçişler yapılmakta olup buna göre 2023 yılında esnaf ve sanatkârlar odalarına geçiş yapan kişi sayısı 947 iken ticaret odalarına geçiş yapan kişi sayısı 1.485 olmuştur. Tablo-2’de mutabakat komiteleri tarafından alınan kararlara ilişkin genel sayısal görünüm yer almaktadır.

Tablo-2. 2023 yılı Mutabakat Komitesi Sayıları

2023 yılı Mutabakat Komitesi Sayıları				
Mutabakat Komitesi Karar Sayısı	Esnaf ve sanatkâr odaları arasındaki üye anlaşmazlıkları hakkında alınan mutabakat komitesi karar sayısı	Esnaf ve tacir ayrımı hakkında alınan mutabakat komitesi karar sayısı		Ret cevabı verilen mutabakat komitesi kararları
		Esnaf ve sanatkâr odalarına geçiş yapan kişi sayısı	Ticaret odalarına geçiş yapan kişi sayısı	
2.932	316	947	1.485	184

2024 yılı ilk yedi ayında ise esnaf ve sanatkârlar odalarına geçiş yapan kişi sayısı 279 iken ticaret odalarına geçiş yapan kişi sayısı 528 olmuştur. Tablo-3’te ise 2024 yılının ilk yedi ayında mutabakat komiteleri tarafından alınan kararlara ilişkin genel sayısal görünüme yer verilmiştir.

Tablo-3. 2024 yılı Mutabakat Komitesi Sayıları (Ocak-Temmuz)

2024 yılı Mutabakat Komitesi Sayıları (Ocak-Temmuz)				
Mutabakat Komitesi Karar Sayısı	Esnaf ve sanatkâr odaları arasındaki üye anlaşmazlıkları hakkında alınan mutabakat komitesi karar sayısı	Esnaf ve tacir ayrımı hakkında alınan mutabakat komitesi karar sayısı		Ret cevabı verilen mutabakat komitesi kararları
		Esnaf ve sanatkâr odalarına geçiş yapan kişi sayısı	Ticaret odalarına geçiş yapan kişi sayısı	
908	52	279	528	49

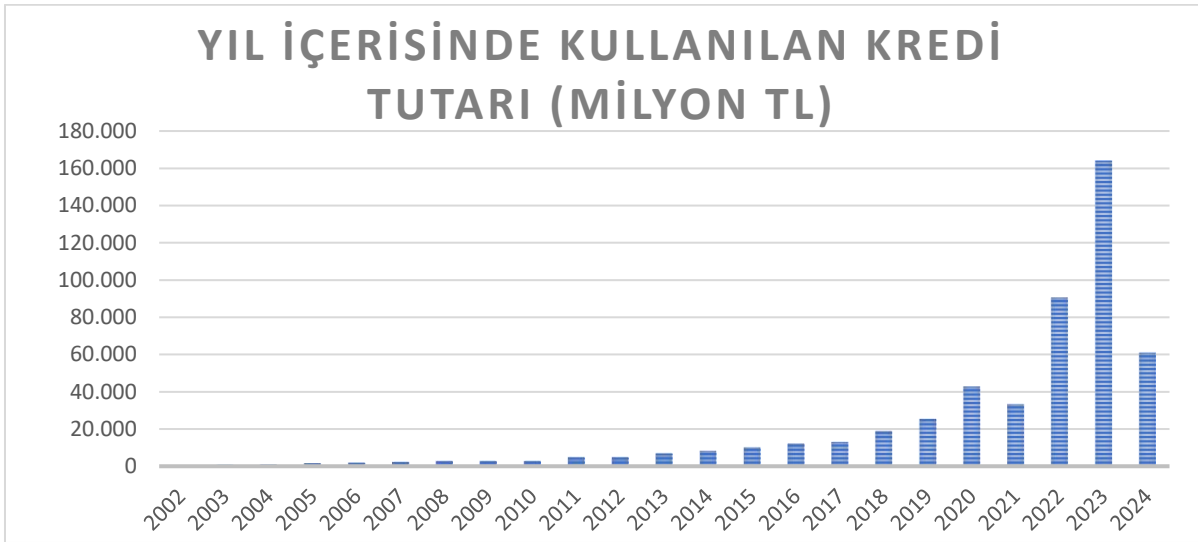
2. ESNAF VE SANATKÂRLARA KULLANDIRILAN KREDİ VERİLERİ

2.1 Yıllar İtibariyle Esnaf ve Sanatkârlara Kullanılan Faiz İndirimli Krediler

İlgili yılların Cumhurbaşkanı Kararları doğrultusunda ve bankacılık mevzuatı çerçevesinde esnaf ve sanatkârlara Halkbank kaynaklarından % 50 ve % 100 faiz indirimli kredi kullanım imkânları sunulmaktadır.

Söz konusu kredilerin kullandırım tutarlarının yıllara göre değişimine Şekil-14'te, kredilerde bakiyesi bulunan esnaf ve sanatkâr sayılarının değişimine ise Şekil-15'te yer verilmiştir. 2002 yılında kullanılan kredi tutarı 151 milyon TL ve kredilerde bakiyesi bulunan esnaf ve sanatkâr sayısı 63.523 iken 2024 yılı Temmuz ayı itibarıyla yıl içerisinde kullanılan kredi tutarı 70,2 milyar TL'ye, bakiyesi bulunan esnaf ve sanatkâr sayısı ise 815.605'ye ulaşmıştır.

Şekil-14. Yıllar itibariyle kullanılan kredi tutarları (Temmuz 2024)

Şekil-15. Yıllar itibariyle kredilerde bakiyesi bulunan esnaf ve sanatkâr sayısı (Temmuz 2024)

2.2 Sıfır Faizli Kredilere İlişkin Veriler

Esnaf ve sanatkârlara Halkbank kaynaklarından belirli kıstaslar dâhilinde sıfır faizli kredi kullanım imkânları sunulmaktadır.

Tablo-4'te yer verildiği üzere; Temmuz ayı sonu itibariyle uygulamaya konulduğu 2016 yılından bu yana; Usta Girişimci Kredisi kapsamında 16,3 milyon lira, Genç Girişimci Kredisi kapsamında 122,9 milyon lira ve Kaybolmaya Yüz Tutan Meslekler Kredisi kapsamında ise 14,9 milyon lira tutarında kredi kullandırımı sağlanmıştır.

Tablo-4. Sıfır faizli krediler (Temmuz 2024)

SIFIR FAİZLİ KREDİLER	Kredi Kullanan Esnaf Sayısı	Kredi Riski Bulunan Esnaf Sayısı	Kredi Bakiyesi (TL)	Toplam Kullandırım Tutarı (TL)
Usta Girişimci Kredisi	243	41	4.918.826	16.289.879
Genç Girişimci Kredisi (300.000-TL)	670	584	85.783.601	122.932.948
Kaybolmaya Yüz Tutan Meslekler Kredisi	263	84	4.569.580	14.942.600
Toplam	1.176	709	95.272.008	154.165.427

2.3 Yatırım Kredilerine İlişkin Veriler

Esnaf ve sanatkârlara Halkbank kaynaklarından iş yeri veya taşıt alımlarına yönelik olarak %50 faiz indirimli yatırım kredileri kullandırılmaktadır.

Tablo-5'te yer verildiği üzere; Temmuz ayı sonu itibariyle uygulamaya konulduğu 2017 yılından bu yana; İş Yeri Edindirme Kredisi kapsamında 3,2 milyar lira ve Taşıt Edindirme Kredisi kapsamında 4,5 milyar lira tutarında kredi kullandırılmış durumdadır.

Tablo-5. İş Yeri Edindirme Kredisi ve Taşıt Edindirme Kredisi (Temmuz 2024)

YATIRIM KREDİLERİ	Kredi Kullanan Esnaf Sayısı	Kredi Riski Bulunan Esnaf Sayısı	Kredi Bakiyesi (TL)	Toplam Kullandırım Tutarı (TL)
İş Yeri Edindirme Kredisi	5.646	4.503	2.159.539.772	3.221.839.194
Taşıt Edindirme Kredisi	7.447	5.367	2.884.699.565	4.554.981.800
Toplam	13.093	9.870	5.044.239.337	7.776.820.994

Esnaf ve sanatkârlara Halkbank kaynaklarından iş yeri veya taşıt alımlarına yönelik olarak % 50 faiz indirimli yatırım kredileri yanı sıra yine % 50 faiz indirimli işletme kredileri de kullandırılmaktadır.

2.4 Deprem Bölgesinde Kullanılan Krediler

6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen deprem felaketinin ardından deprem bölgesinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârlara, 2023 yılı Şubat-Kasım döneminde Halkbank tarafından 1 yıl geri ödemesiz ve 5 yıl vadeli kredi desteği sağlanmıştır. Tablo-6'da, anılan dönemde Deprem Kredisi'nden faydalanan esnaf ve sanatkâr sayısı ile kullanılan kredilerin toplam tutarı il bazında yer almaktadır.

Tablo-6. Deprem Kredisi'nden Faydalanan İllere İlişkin Esnaf ve Sanatkâr Sayısı ve Toplam Kredi Tutarı (Şubat-Kasım 2023)

DEPREM KREDİSİNDEN FAYDALANAN İLLER	ESNAF VE SANATKÂR SAYISI	TOPLAM KULLANDIRIM TUTARI (TL)
ADANA	3.122	777.623.500
ADİYAMAN	3.761	937.092.000
DİYARBAKIR	574	142.545.000
ELAZIĞ	576	140.957.500
GAZİANTEP	2.237	557.394.000
HATAY	6.986	1.729.056.000
KAHRAMANMARAŞ	4.740	1.161.512.000
KİLİS	1	250.000
MALATYA	1.963	476.595.000
OSMANİYE	2.470	615.364.000
SİVAS	169	42.150.000
ŞANLIURFA	603	149.510.000
TOPLAM	27.202	6.730.049.000

Tablo-7'de ise anılan 11 ilde, afetin yaşandığı 2023 yılı Şubat ayından bu yana esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri aracılığıyla ya da doğrudan Halkbank'tan kullanılan kredilerin kullanım adedi ve tutarı gösterilmektedir. Tablo-7'de gösterilen adet ve tutarlar, yukarıda Tablo 6'da gösterilen Deprem Kredisi adet ve tutarlarını da kapsamaktadır.

Tablo-7. Deprem Bölgesinde Kullanılan Krediler (Şubat 2023-Temmuz 2024)

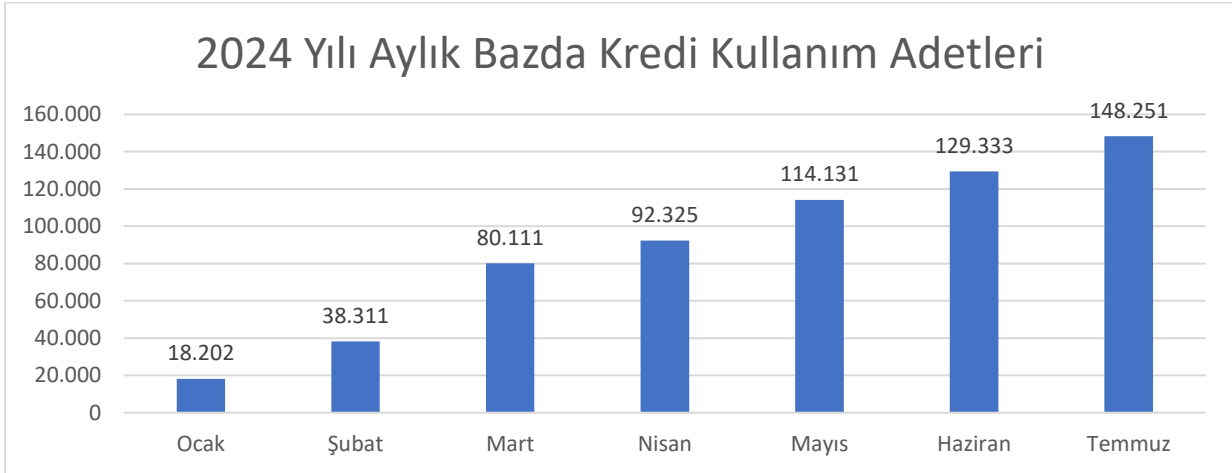
İL	KULLANDIRIM SAYISI	KULLANDIRIM TUTARI
Adana	17.396	4.961.255.307
Adıyaman	5.814	1.952.322.200
Diyarbakır	6.870	2.014.844.358
Elazığ	4.162	1.110.311.250
Gaziantep	8.380	2.480.216.162
Hatay	12.224	3.125.385.929
Kahramanmaraş	7.293	1.999.252.061
Kilis	452	120.343.000
Malatya	2.845	730.328.500
Osmaniye	5.259	1.616.735.433
Sivas	2.967	1.138.187.700
Şanlıurfa	12.585	3.935.159.715
TOPLAM	86.247	25.184.341.615

2.5 2024 Yılı Genel Görünüm

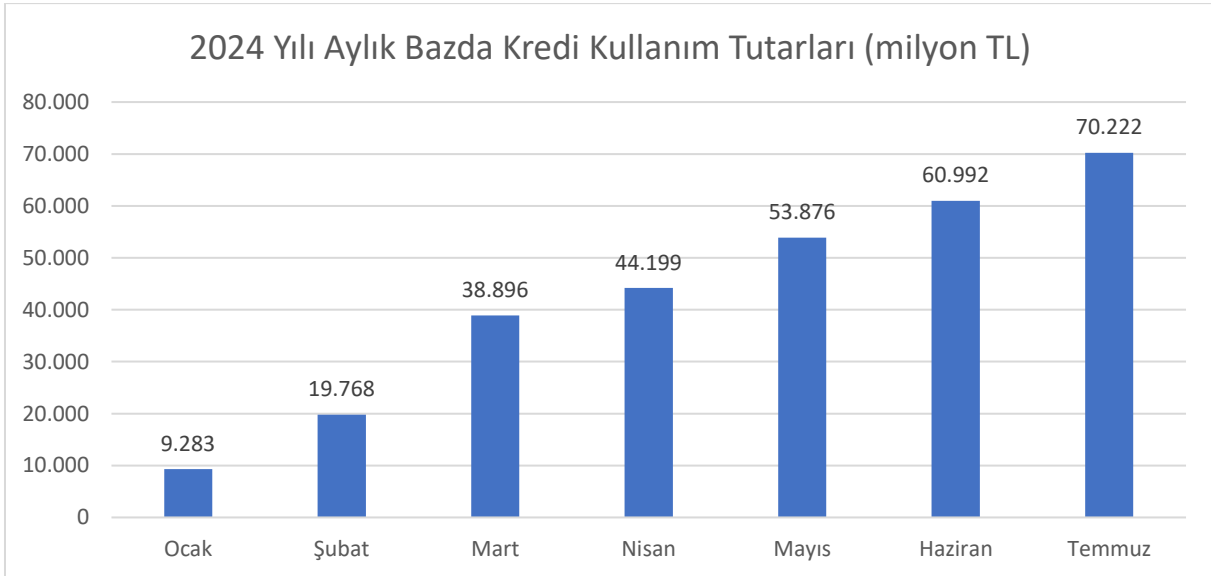
Şekil-16'da görüldüğü üzere, 2024 yılı içerisinde Temmuz ayı sonu itibariyle ülkemiz genelinde toplam 148.251 adet kredi kullandırımı yapılmış durumdadır:

Şekil-16. 2024 Yılı Aylık Bazda Kullandırım Adetleri (Verilere kümülatif olarak yer verilmiş olup ilgili ayın sonu itibariyle ulaşılan kullanım adedidir.)

Şekil-17'de görüldüğü üzere, 2024 yılı içerisinde Temmuz ayı sonu itibariyle ülkemiz genelinde toplam 70,2 milyar lira tutarında kredi (% 50 ve % 100 faiz indirimli) kullandırımı yapılmış durumdadır:

Şekil-17. 2024 Yılı Aylık Bazda Kullanım Tutarları (Verilere kümülatif olarak yer verilmiş olup ilgili ayın sonu itibariyle ulaşılan kullanım adedidir.)

Tablo-8'de ise 2024 yılı içerisinde en çok kredi kullandırılan 10 ilde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkarlara kullandırılan kredi adedi ve toplam tutarı gösterilmektedir.

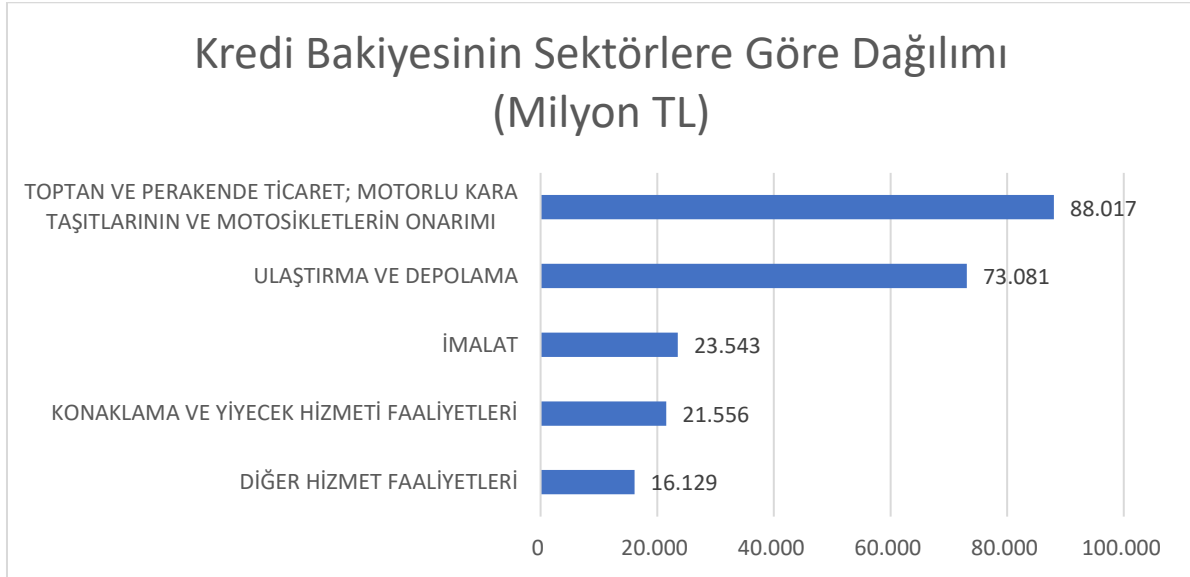
T.C. Ticaret Bakanlığı
Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Tablo-8 2024'te En Çok Kredi Kullandırılan 10 İl (Ocak-Temmuz)

İL	KULLANDIRIM SAYISI	KULLANDIRIM TUTARI
İstanbul	12.419	6.152.184.308
İzmir	12.462	5.936.072.762
Ankara	11.113	5.572.565.303
Antalya	8.968	4.385.942.311
Bursa	6.843	3.188.005.545
Adana	5.323	2.606.383.421
Manisa	5.463	2.215.303.606
Mersin	4.394	2.058.544.404
Şanlıurfa	3.164	1.819.313.000
Konya	3.445	1.723.007.355

Kredi bakiyesinin sektörel dağılımına bakıldığında ise kullanılan kredilerin yüzde 36'lık kısmının toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının onarımı ile ilgili meslek kollarında, yüzde 30'luk kısmının ise ulaştırma ve depolama ile ilgili meslek kollarında kullanıldığı görülmektedir. Şekil-18'de kredilerde en çok bakiyesi bulunan 5 sektör gösterilmektedir.

Şekil-18 Kredi bakiyesinin sektörel dağılımı

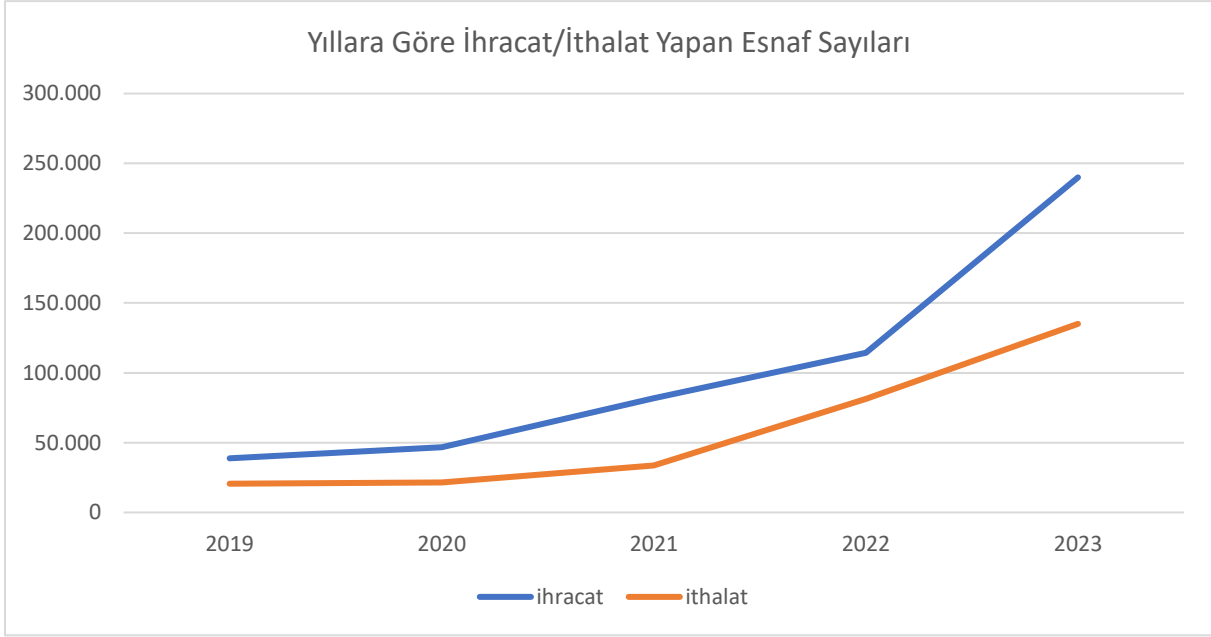

3. ESNAF VE SANATKÂRLAR DIŞ TİCARET VERİLERİ

2019 yılında ihracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısı 38.790 iken bu sayı 2023 yılında 239.969'a ulaşmıştır. İthalat yapan esnaf ve sanatkâr sayısı ise 2019 yılında 20.589 iken 2023 yılında bu sayı 135.069 olarak gerçekleşmiştir. Şekil- 19'da ihracat ve ithalat yapan esnaf ve sanatkârların yıllara göre değişimine yer verilmiştir. Dış ticarete ilişkin veriler Bakanlığımız **Ticaret Araştırmaları ve Risk Değerlendirme Genel Müdürlüğü**nden alınmıştır.

Şekil -29. İhracat ve ithalat yapan esnaf ve sanatkâr sayılarının yıllara göre değişimi

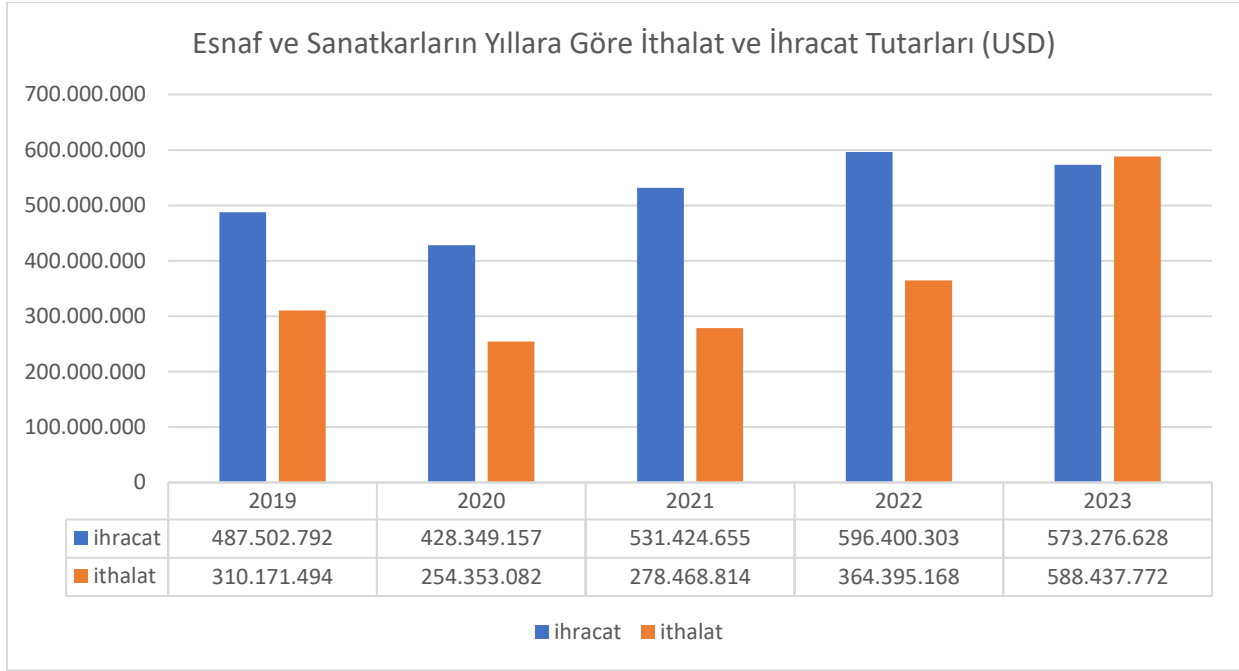
2019 yılında 487,5 milyon dolar (toplam yıllık ihracattaki payı % 0,27) olarak gerçekleşen esnaf ve sanatkârlarca yapılan ihracat tutarı, 2023 yılında 573,2 milyon dolara (toplam yıllık ihracattaki payı % 0,22) ulaşmıştır. 5 yıllık periyotta, yıldan yıla esnaf ve sanatkârlarca yapılan ihracat tutarının nominal olarak arttığı gözlemlenmektedir.

2019 yılında 310,1 milyon dolar (toplam yıllık ithalattaki payı % 0,15) olarak gerçekleşen esnaf ve sanatkârlarca yapılan ithalat tutarı, 2023 yılında 588,4 milyon dolar (toplam yıllık ithalattaki payı % 0,16) olmuştur. 5 yıllık periyotta, yıldan yıla esnaf ve sanatkârlarca yapılan ithalat tutarının nominal olarak artış hızı artma eğiliminde olmasına rağmen, toplam ithalat içerisindeki payı yalnızca 2023 yılında artış göstermiştir. Şekil-20'de esnaf ve sanatkârların ihracat ve ithalat tutarlarının yıllara göre son 5 yıldaki değişimi gösterilmektedir.

T.C. Ticaret Bakanlığı
Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Şekil-20. Esnaf ve sanatkârın yıllara göre ihracat ve ithalat tutarları(2019-2023)

Diğer taraftan, Tablo-9 ve Tablo-10’da esnaf ve sanatkârların son 5 yılda yaptıkları toplam ihracat ve ithalat tutarları ile bu tutarların genel ihracat ve ithalattaki payları gösterilmektedir.

Tablo-9. Esnaf ve sanatkârın yıllara göre toplam ihracatı ve bu tutarın genel ihracat içerisindeki payı (2019-2023)

YIL	KIYMET (\$)	YILLIK GENEL İHRACATTAKİ PAY (%)
2019	487.502.792	0,27%
2020	428.349.157	0,25%
2021	531.424.655	0,24%
2022	596.400.303	0,23%
2023	573.276.628	0,22%

Tablo-10. Esnaf ve sanatkârın yıllara göre toplam ithalatı ve bu tutarın genel ithalat içerisindeki payı (2019-2023)

YIL	KIYMET (\$)	YILLIK GENEL İTHALATTAKİ PAY (%)
2019	310.171.494	0,15%
2020	254.353.082	0,12%
2021	278.468.814	0,10%
2022	364.395.168	0,10%
2023	588.437.772	0,16%

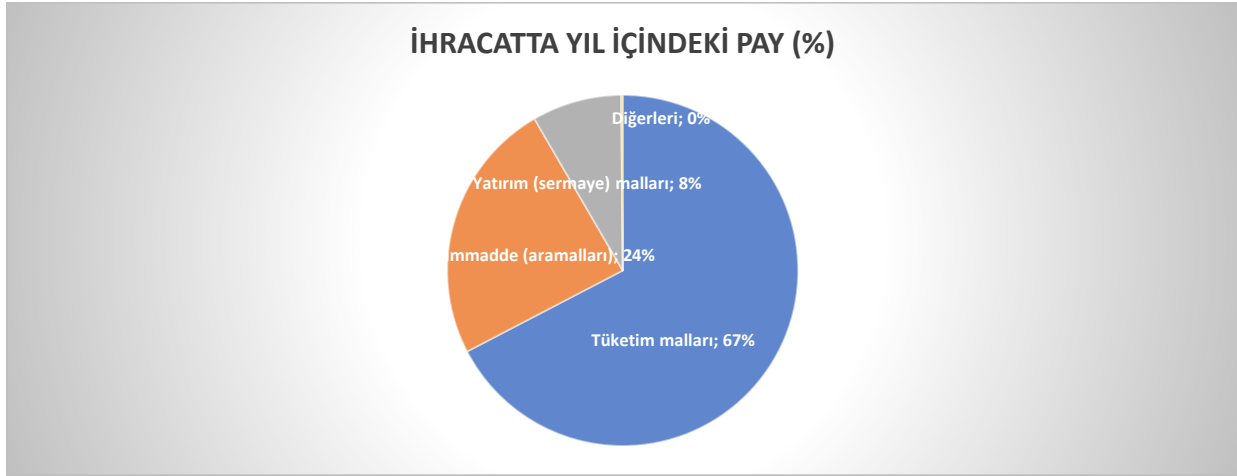
3.1 Geniş Ekonomik Gruplar Sınıflandırmasına (BEC) Göre İhracat ve İthalat

5 yıllık dönemde, esnaf ve sanatkâr ihracatında en yüksek payı alan “tüketim malları”, 2023’te 368,4 milyon dolar ile ilgili yıldaki esnaf ve sanatkâr ihracatının % 67’sine tekabül etmektedir. İthalatta en yüksek payı alan “ham madde (ara mallar)” ise 2023’te 396,6 milyon dolar ile ilgili yıldaki esnaf ve sanatkâr ithalatının % 69’unu meydana getirmektedir. Şekil

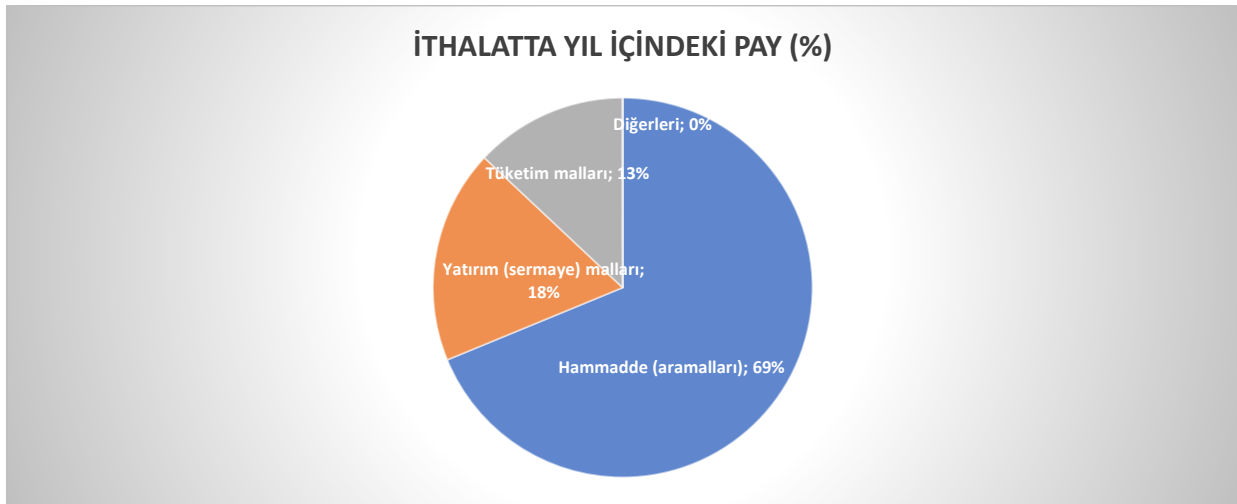

21 ve 22'de esnaf ve sanatkârların Geniş Ekonomik Gruplar Sınıflandırmasına (BEC) göre ihracat ve ithalat payları yer almaktadır.

Şekil-21 Esnaf ve sanatkârların Geniş Ekonomik Gruplar Sınıflandırmasına (BEC) göre ihracat payları (2023)

Şekil-22 Esnaf ve sanatkârların Geniş Ekonomik Gruplar Sınıflandırmasına (BEC) göre ithalat payları (2023)

3.2 Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına (SITC) Göre İhracat ve İthalat

5 yıllık dönemde esnaf ve sanatkâr ihracatında en yüksek payı alan “çeşitli mamul ürünler”, 2023'te 309,7 milyon dolar ile ilgili yıldaki **esnaf ve sanatkâr ihracatının %57'sini teşkil etmektedir**. Bu dönemde, esnaf ve sanatkâr ithalatında ise, daha fazla sayıda ürün sınıfları görülmüş olup “gıda ve canlı hayvanlar” 2022 ithalatında 16,6 milyon dolar iken **8 kat artışla 2023 yılında 150,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir**. Tablo-11'de esnaf ve sanatkârların Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına (SITC) göre ihracat ve ithalat tutarları yer almaktadır.

Tablo-11. Esnaf ve sanatkârların Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına (SITC) göre dış ticaret tutarları (2023)

İHRACAT		
SITC4_1 ADI	KIYMET (\$)	YIL İÇİNDEKİ PAY (%)
Gıda ve canlı hayvanlar	37.706.285	6,9%
İçecekler ve tütün	1.611.118	0,3%
Ham maddeler (petrol hariç), yenilemeyen	15.401.793	2,8%
Mineral yakıtlar, yağlar ve ilgili malzemeler	614.992	0,1%
Hayvansal ve bitkisel sıvı yağlar, katı yağlar ve mumlar	142.401	0,0%
Kimyasallar ve ilgili ürünler	21.494.848	3,9%
Mamul ürünler, esas malzemesine göre sınıflandırılanlar	90.166.316	16,5%
Makine ve ulaşım araçları	58.504.011	10,7%
Çeşitli mamul ürünler	309.711.771	56,6%
Başka yerde sınıflandırılmamış mal ve işlemler	11.590.865	2,1%
İTHALAT		
SITC4_1 ADI	KIYMET (\$)	YIL İÇİNDEKİ PAY (%)
Gıda ve canlı hayvanlar	150.322.956	26,1%
İçecekler ve tütün	19.210	0,0%
Ham maddeler (petrol hariç), yenilemeyen	14.913.362	2,6%
Mineral yakıtlar, yağlar ve ilgili malzemeler	1.872.098	0,3%
Hayvansal ve bitkisel sıvı yağlar, katı yağlar ve mumlar	37.942	0,0%
Kimyasallar ve ilgili ürünler	32.564.686	5,6%
Mamul ürünler, esas malzemesine göre sınıflandırılanlar	83.090.968	14,4%
Makine ve ulaşım araçları	108.603.484	18,8%
Çeşitli mamul ürünler	66.629.766	11,6%
Başka yerde sınıflandırılmamış mal ve işlemler	118.608.518	20,6%

3.3 Teknoloji Sınıflamasına Göre İhracat ve İthalat

5 yıllık periyotta, esnaf ve sanatkâr ihracatında “düşük teknoloji” ve “orta düşük teknoloji” ürünler baskınken (2023 yılı esnaf ve sanatkâr ihracatındaki toplam payları % 85) ithalatta daha homojen bir dağılım gözlemlenmektedir. “Düşük teknoloji” ihracat payı 2023 yılında % 66 (360,2 milyon dolar) olarak gerçekleşirken bu oran ithalatta % 16 olmuştur (93,9 milyon dolar). Bununla birlikte ithalatta “orta düşük teknoloji ürünler” %32 oranı ile en yüksek paya sahip olmuştur. Tablo-12’de esnaf ve sanatkârların Teknoloji Sınıflamasına göre ihracat ve ithalat tutarları yer almaktadır.

Tablo-12. Esnaf ve sanatkârların Teknoloji Sınıflamasına göre dış ticaret tutarları (2023)

İHRACAT		
TEKNOLOJİ GRUP ADI	KIYMET (\$)	YIL İÇİNDEKİ PAY (%)
İmalat Sanayi Dışında Kalanlar	25.032.363	4,6%
Yüksek Teknolojili Ürünler	4.139.182	0,8%
Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	79.060.250	14,5%
Orta Düşük Teknolojili Ürünler	78.487.096	14,4%
Düşük Teknolojili Ürünler	360.225.509	65,9%
İTHALAT		
TEKNOLOJİ GRUP ADI	KIYMET (\$)	YIL İÇİNDEKİ PAY (%)
İmalat Sanayi Dışında Kalanlar	169.907.419	29,5%
Yüksek Teknolojili Ürünler	18.814.192	3,3%
Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	112.062.692	19,4%
Orta Düşük Teknolojili Ürünler	181.961.126	31,6%
Düşük Teknolojili Ürünler	93.917.561	16,3%

3.4 Ülkelere Göre İhracat ve İthalat

Esnaf ve sanatkârların 2023 yılında **en çok ihracat yaptığı üç ülke Irak, ABD ve BAE** olmuştur. (sırasıyla % 11, % 8 ve % 7) Tablo-13'te esnaf ve sanatkârların yıl içerisinde en çok ihracat yaptığı 10 ülkeden yaptığı ihracat tutarı ile bu 10 ülkenin esnaf ve sanatkârların toplam ihracatındaki payına yer verilmiştir.

Tablo-13. Esnaf ve sanatkârların en çok ihracat yaptığı 10 ülke (2023)

İHRACAT (İLK 10 ÜLKE)		
ÜLKE ADI	KIYMET (\$)	YIL İÇİNDEKİ PAY (%)
Irak	58.417.294	10,7%
ABD	44.222.903	8,1%
BAE	37.373.685	6,8%
Almanya	33.277.323	6,1%
Romanya	21.692.442	4,0%
Azerbaycan	21.059.552	3,9%
Libya	20.097.208	3,7%
Suudi Arabistan	17.993.618	3,3%
İsrail	17.737.414	3,2%
Rusya Federasyonu	17.404.985	3,2%

Aynı yılda **ithalatın yaklaşık yarısı ise Çin, BAE ve Brezilya'dan** gerçekleşmiştir. (sırasıyla % 21, % 17 ve % 10) Tablo-14'te ise esnaf ve sanatkârların yıl içerisinde en çok ithalat yaptığı 10 ülkeye yaptığı ithalat tutarı ile bu 10 ülkenin esnaf ve sanatkârların toplam ithalattaki payına yer verilmiştir.

Tablo-14. Esnaf ve sanatkârların en çok ithalat yaptığı 10 ülke (2023)

İTHALAT (İLK 10 ÜLKE)		
ÜLKE ADI	KIYMET (\$)	YIL İÇİNDEKİ PAY (%)
Çin	119.622.285	20,7%
BAE	100.623.860	17,4%
Brezilya	57.164.144	9,9%
İtalya	34.621.796	6,0%
Uruguay	33.311.538	5,8%
Almanya	26.233.352	4,5%
Azerbaycan	19.007.848	3,3%
ABD	16.275.724	2,8%
Macaristan	11.394.965	2,0%
Hindistan	11.270.237	2,0%

3.5 Basitleştirilmiş Gümrük Beyannamesi (BGB) Aracılığıyla İhracat

Basitleştirilmiş Gümrük Beyannamesi, gümrük idareleri tarafından dış ticaret işlemlerinin daha hızlı ve etkin bir biçimde gerçekleştirilmesini temin etmek amacıyla uygulamaya konulan gümrük usul ve formalitelerinin azaltılması veya kolaylaştırılmasına yönelik uygulamalar bütünü anlamına gelmektedir.

Esnaf ve sanatkârların ölçekleri ve dış ticaret alanındaki bilgi birikimleri göz önünde alındığında, Basitleştirilmiş Gümrük Beyannamesi bu kesim için en uygun dış ticaret kanalı durumundadır.

Tablo-15'te Basitleştirilmiş Gümrük Beyannamesi kapsamında esnaf ve sanatkârların son 3 yılda gerçekleştirdikleri ihracat tutarları ile Basitleştirilmiş Gümrük Beyannamesi aracılığıyla yaptıkları ihracatın genel ihracattaki yıllara göre payı görülmektedir. Grafikte görüldüğü üzere son 3 yılda, esnaf ve sanatkârların Basitleştirilmiş Gümrük Beyannamesi ile yapılan ihracattaki payının %10'a yükseldiği, ihracat tutarının ise yaklaşık 4,5 katına çıktığı görülmektedir.

Tablo-15. Esnaf ve Sanatkârlarca Basitleştirilmiş Gümrük Beyannamesi Aracılığıyla Yapılan İhracat

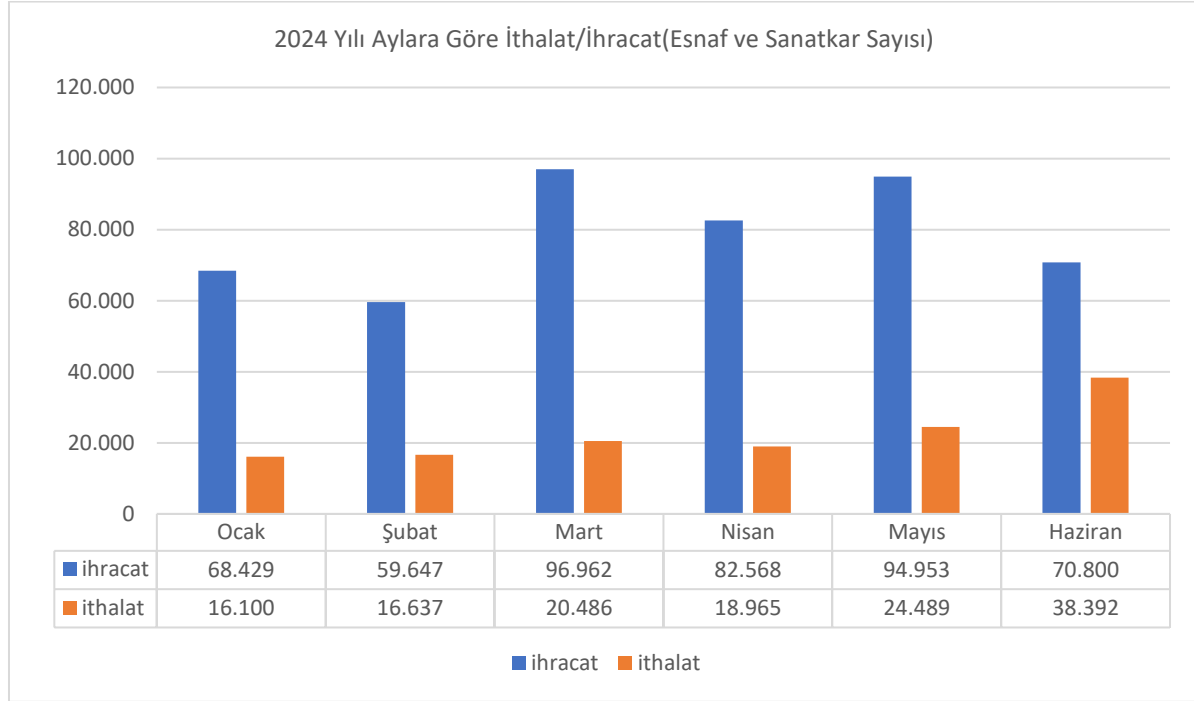
Yıl	Kıymet (\$)	Pay
2021	11.995.208	3%
2022	24.096.265	5%
2023	53.229.939	10%

3.6 2024 Yılı Mevcut Durum

2024 yılının ilk 6 ayında esnaf ve sanatkârlarca yapılan ihracatın toplam tutarı **312,8 milyon dolar**, buna karşılık yapılan ithalatın toplam tutarı ise **196,7 milyon dolar** olarak gerçekleşmiştir. Şekil 23'te 2024 yılı ilk 6 ayında ihracat ve ithalat yapan esnaf ve sanatkârlar sayısı gösterilmektedir. Ayrıca Şekil 24'te 2024 yılı ilk 6 ayında esnaf ve sanatkârlarca gerçekleştirilen ihracat ve ithalat tutarları gösterilmektedir.

Şekil-23. 2024 yılı içerisinde ihracat ve ithalat yapan esnaf ve sanatkâr sayıları (Ocak-Haziran 2024)

Şekil-24. 2024 yılı içerisinde ihracat ve ithalat yapan esnaf ve sanatkârın kıymet tutarları (Ocak-Haziran 2024)

